

tale, men at det i virkeligheden skal være det oftest, der går ind og dækker en udgift?

Så er jeg meget glad for de bemærkninger, der er kommet fra ministerens side, der jo gør det meget klart, at i dag er det noget, som forældrene betaler, og det synes vi fortsat, det er. Jeg vil gentage, at blandt de madordninger, jeg kender i dag, har jeg ikke ét eksempel på, at man udelukker nogen fra madordningen, men at man netop finder ud af det og i fællesskab diskuterer, hvad vilkårene skal være, sådan at det lige netop kommer til at omfatte alle i den pågældende pasningsordning. Det er selvfølgelig det, der er den bedste løsning.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Sandy Brinck for en kort bemærkning til fru Eva Kjer Hansen.

(Kort bemærkning).

Sandy Brinck (S):

Ja, nu blev der jo stillet spørgsmål til mig.

Ja, man må gerne melde fra af andre årsager. Det, det handler om fra Socialdemokratiets side, er, at det er tilgængeligt for alle. Jeg gav også i mit ordførerindlæg en model for, hvordan man kunne sikre, at den tilgængelighed var der, nemlig at man kunne hægte det op på fripladsordninger. På den måde har jeg også sagt, og det sagde jeg i øvrigt helt tydeligt i min ordførertale: Vi har ikke noget imod tilkøbsydelse.

Kl. 17.40

Til forskel fra Venstre synes vi faktisk, at her må det gerne være sådan, at forældrene betaler, men der må ikke være økonomiske årsager til, at nogen bliver holdt udenfor. Det er tilgængeligheden, det, at man har en reel mulighed, som for os er det væsentligste.

Hvis man, fordi man er allergiker, multiallergiker, eller hvad vi nu ellers har haft på bordet af glimrende årsager, ikke vil være med, fordi det er for besværligt, så må det være sådan. Jeg tror nu i øvrigt, at man derude ganske fint klarer at få tilrettelagt kosten sådan, at man springer tomaterne over, hvis det er det, man er allergisk over for.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Opford.*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af lovforslag nr. L 136: Forslag til lov om ændring af lov om social service. (Magtændelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten – særlige dørbørnere, fastholdelse og flytning).

Af socialministeren (Henriette Kjær).
(FremSAT 29/1 2003).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Troels Lund Poulsen (V):

Venstre kan fuldt ud tilslutte sig det fremsatte lovforslag. For Venstre er det afgørende, at de demente og andre ældre med særlige plejebestanden sikres den bedst mulige tilværelse. Det forudsætter, at vi respekterer de ældre og deres rettigheder, men også at vi giver plejepersonalet mulighed for at give de ældre den pleje og omsorg, de har brug for. For Venstre er de personlige rettigheder meget centrale begreber, som der skal værnes om.

Men vi må også se i øjnene, at der er helt særlige situationer og tilfælde, der alligevel kan nødvendiggøre indskrænkninger i den personlige frihed. Sager med demente og forvirrede ældre, der forvilder sig væk fra plejehjem og først findes, når det er for sent, eller som nægter plejepersonalet at hjælpe dem med den personlige hygiejne, er eksempler på sådanne situationer, hvor det er misforstået blot at henholde sig til den enkeltes personlige frihed.

Lovforslaget, som vi diskuterer her i dag, har bl.a. som formål at sikre, at personer, der på grund af eksempelvis demens er ude af stand til at tage vare på sig selv, kan få den nødvendige pleje og omsorg.

Lovforslaget vil bl.a. medføre en lempelse af de kriterier, der i dag er gældende for anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer. De nu-

værende kriterier har nemlig vist sig at være for restriktive for det praktiske plejearbejde.

Endvidere giver lovforslaget mulighed for, at plejepersonalet i en kortvarig periode og alene i de tilfælde, hvor det anses for absolut nødvendigt, kan fastholde den ældre med magt for at varetage den personlige hygiejne som f.eks. tandbørstning eller lignende.

For Venstre er det ligeledes vigtigt at understrege, at det af lovforslaget klart fremgår, at det i sådanne tilfælde efterfølgende gennem den faglige handlingsplan skal sikres, at magtanvendelse fremover undgås.

Men det grundlæggende princip i sager om indskrænkelse af de ældres selvbestemmelsesret og magtanvendelse skal fortsat være, at man altid vælger den mildeste form for indskrænkning af de ældres selvbestemmelse eller den mildeste form for magtanvendelse, og at det først sker, når alle andre muligheder er udtømte.

Respekten for ældres selvbestemmelsesret, også syge ældres rettigheder, og nødvendigheden af at indskrænke denne ret med henblik på at sikre den nødvendig omsorg og pleje er en svær balancegang. Det er en balancegang, der forudsætter, at hvert enkelt tilfælde af indgreb over for de ældre er nøje overvejet og efterfølgende søges undgået gentaget i fremtiden.

Det mener vi lovforslaget lægger op til at sikre, og derfor kan Venstre med disse bemærkninger tilslutte sig lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Kim Sejr (RV):

Der er rigtig mange gode elementer i det, vi diskuterer. En af de ting, som jeg bryder mig mindst om, er forslaget om særlige dørbådnere, hvor man efter min mening kommer ud i en situation, hvor man nærmer sig en indelåsning af de ældre, som ikke alene de demente bliver udsat for, men også andre beboere på en institution.

Så mit spørgsmål til Venstres ordfører er, om man ikke vurderer, at anvendelsen af andre midler som alarm- og pejlesystemer f.eks. kunne overflødiggøre de her særlige dørbådnere.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Et spørgsmål til hr. Troels Lund Poulsen om den samlede sum af virkninger af forslaget: Er det Venstres ordførers opfattelse, at forslaget her udvider omfanget af magt, magtanvendelse, tvang,

eller er det Venstres ordførers opfattelse, at det indsnævrer det?

Det er et ganske afgørende, principielt spørgsmål og selvfølgelig også interessant, synes jeg, at stille et parti, der hylder frihedsrettighederne, og det vil jeg gerne have et meget klart svar på. Er der tale om større magtanvendelse eller mindre magtanvendelse med det her forslag?

Kl. 17.45

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Først et svar til hr. Kim Sejr, der stiller spørgsmålet om dørbådnere og anvendelse af dørbådnere. For Venstre er det afgørende, at dørbådnere bliver brugt i alleryderste nødstilfælde. Det skyldes de tilfælde, hvor vi oplever, at demente forvilder sig væk fra et plejehjem og gentagne gange har forsøgt at komme væk, at der i det her lovforslag åbnes mulighed for, at man kan anvende dørbådnere som en sidste mulighed for at sikre den enkelte ældre.

Det, som jeg også synes er vigtigt at betone, er, at det også er for at give den demente en sikkerhed for, at vedkommende ikke kommer til at bevæge sig væk, fordi vedkommende ikke er klar over, hvad vedkommende laver.

Derudover vil jeg sige til hr. Villy Søvnald, at det spørgsmål, hr. Villy Søvnald stiller, er yderst centralt. Det er jo en diskussion om ens selvbestemmelsesret på den ene side og hensynet til den enkeltes sikkerhed, værdighed og sociale tryghed på den anden side. Jeg synes, det kan være vanskeligt at gøre op, hvad det er, der tæller. I visse tilfælde er det utrolig vigtigt, at man giver afkald på noget af den personlige frihed, og den værdighed, der er lagt i lovforslaget, gør, at ens personlige integritet på den måde bliver sikret.

(Kort bemærkning).

Kim Sejr (RV):

Jeg er helt med på, at vi skal gå langt for at undgå de ulykkelige situationer, hvor demente har bevæget sig uden for institutionerne, og som har ført til tragiske hændelser. Det bliver nævnt, at det er i yderste nødstilfælde, at man skal bruge dørbådnere. Men problemet med dørbådnere er jo altså også, at det er med til at begrænse bevægelsesfriheden for andre beboere på en institution.

Jeg har af hørings svarene ladet mig påvirke af en meget god gennemgang fra Ældre Sagen,

som netop påpeger, at man ved en meget bevidst brug af andre midler helt kunne undgå anvendelsen af døråbnere, som ville føre til et meget markant indgreb i den personlige bevægelsesfrihed for de øvrige på institutionen.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg hørte hr. Troels Lund Poulsens svar som en medgivelse af, at det her forslag vil lede til større magtanvendelse og indgreb i forhold til selvbestemmelsesretten. Det er også min opfattelse, så vi læser forslaget ens.

Her er så det principielle spørgsmål, som ligger meget i forlængelse af den radikale ordfører: Vil hr. Troels Lund Poulsen i hvert fald teoretisk anerkende, at i det omfang plejen, omsorgen, uddannelsen og de bygningsmæssige forhold ikke er tilstrækkelige, forøger man nødvendigheden af at anvende tvangsforanstaltninger?

Og modsat, i det omfang bemandingen, de fysiske forhold, uddannelsesforhold osv. er i orden, nedbringer man modsvarende dramatisk behovet for tvangsmæssige indgreb både i forhold til ældre, sindslidende og psykisk udviklingshæmmede, og at der måske dermed er den sammenhæng i det her forslag, at når man som regeringspartierne skærer på omsorgen, kan det være nødvendigt at lukke hullet med mere tvang?

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Om de bemærkninger, hr. Kim Sejr gør om døråbnere, vil jeg sige til hr. Kim Sejr, at for mig og for Venstre er det utrolig vigtigt at sikre, at det, som jeg også har sagt tidligere i dag, er det sidste redskab, som man bruger. Men jeg synes, det er meget vigtigt at pointere, at det kan være nødvendigt at opsætte dobbelte håndtag eller trykknapper ved yderdørene for at sikre de demente, som vi jo desværre har oplevet har bevæget sig væk fra forskellige plejehjem.

Det er det, der bliver åbnet op for i det her lovforslag. Det er også for at sikre den enkelte ældre, som ikke er i stand til at tage vare på sig selv, og for at sørge for, at der bliver taget vare på den enkelte ældre gennem plejepersonalet.

I forhold til hr. Villy Søvnald og det spørgsmål, hr. Villy Søvnald stiller, vil jeg sige, at hr. Villy Søvnald ikke har hørt efter, hvad jeg svarede. Jeg svarede netop, at det er en overvejelse om selvbestemmelsesretten på den ene side og hensynet til den enkeltes sikkerhed, værdighed

og sociale tryghed på den anden side, og hvad der vægtes mest.

Kl. 17.50

I et tilfælde i det her lovforslag er der selvfølgelig åbnet op for magtanvendelse. Men det betyder nødvendigvis ikke, at det er en indskrænkelse af den enkeltes personlige frihed, fordi den enkelte måske ikke er ved sine fulde fem længe og derfor ikke har den personlige frihed, som hr. Villy Søvnald foregiver at vedkommende har.

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Jeg bliver lige nødt til at spørge til det sidste, hr. Troels Lund Poulsen sagde: Mener hr. Troels Lund Poulsen, at hvis man ikke er ved sine fulde fem, kan der ikke gøres indgreb i én personlige frihed? Hvis det er det, Venstre mener, er det en fuldstændig ny retstilstand, og så bør vi se på psykiatrilovgivning og andet. Så jeg håber, det var en fortællelse fra hr. Troels Lund Poulsens side.

Det, jeg egentlig gik herop for, var, fordi hr. Troels Lund Poulsen sagde, at vi var nødt til at lave de her ændringer omkring særlige døråbnere osv. for at sikre, at der ikke er nogen demente, der går bort fra plejehjem og andre steder. Kan hr. Troels Lund Poulsen komme med nogen eksempler på, at der er demente, der er gået væk og faret vild fra de plejehjem og botilbud, hvor man har anvendt pædagogiske midler, bygningsændringer og andet for at sikre, at man opdager, hvis nogen er ved at gå væk, eller hvor man har sørget for, at de får den motion og de gåture, de har behov for på andre tidspunkter, eller hvor der er en, der går med dem, når de har lyst til at gå tur?

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det hr. Villy Søvnald for sin tredje og dermed sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg skal igen takke hr. Troels Lund Poulsen for svaret, som jeg synes bragte klarhed på den måde, at jeg opfattede det sådan, at der i hr. Troels Lund Poulsens svar lå en klar medgivelse af, at der er tale om øget brug af tvangsbestemmelserne.

Hr. Troels Lund Poulsen supplerede så svaret med, at det kunne være nødvendigt i nogle sammenhænge. Det kan vi så diskutere, for det er

den ene vej at gå. Hvis man skærer på omsorgen og ikke leverer de tilstrækkelige tilbud, får man brug for mere magt.

Men det afgørende og dermed svaret på det centrale spørgsmål i denne debat er, at med forslaget bevæger vi os i retning af mere tvang, mere magtanvendelse og sådan noget. Det kan man være tilhænger af, og det kan som sagt være nødvendigt, hvis man har en regering, der konsekvent skærer i de sociale omsorgstilbud til denne gruppe. Så er man selvfølgelig nødt til at stille noget andet i stedet. Jeg synes bare, det er et meget usympatisk svar.

Men tak for svaret, tak for klarheden, så ved vi, hvad vi diskuterer.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Kim Sejr, ligeledes for sin tredje og sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Kim Sejr (RV):

Nu står jeg her med høringssvaret fra Ældre Sagen, hvori der står, at det er Ældre Sagens opfattelse, at løsningen med dørbårnere vil sluge urealistisk mange personaleressourcer og kan blive en stressfaktor for både beboere og personale. Det er jo en voldsom pris at betale for de trods alt få problemer, der er på institutioner med vandrende demente.

Så siger Ældre Sagen i samme høringssvar: En mere praktisk og ligetil løsning er, at disse personer udstyres med et alarmsystem. Mit spørgsmål er, om det ikke er den vej, man skal forsøge at gå, frem for en meget voldsom indgriben i bevægelsesfriheden for alle.

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Jeg vil gerne starte med hr. Kim Sejr og sige, at i min ordførertale gjorde jeg det meget klart, at det skulle være det sidste middel, man brugte. Det er ikke et middel, som man skal bruge i flæng, men som man bruger, hvis man kommer i en situation, hvor det bliver nødvendigt at sikre, at man også tager hensyn til den enkelte.

Jeg også har læst Ældre Sagens høringssvar. Jeg har også læst Alzheimerforeningens høringssvar og de andre høringssvar, der er afgivet. De giver jo forskellige bud på, hvordan man bedst sikrer det her. Men jeg er klart af den opfattelse, at det kan være nødvendigt at bruge dørbårnere for at sikre den enkelte ældre.

Så vil jeg sige til hr. Villy Søvnald, at hr. Villy Søvnald og Venstre ikke bliver enige, det gør vi heller ikke i dagens debat. Jeg vil for tredje gang sige, at det er en diskussion om, hvordan hensynet til selvbestemmelsesretten og hensynet til den enkeltes sikkerhed, værdighed og sociale trykthed spiller sammen. Jeg synes bestemt, man bliver nødt til at forholde sig til, at det også er et spørgsmål om sikkerhed og værdighed for den enkelte ældre. Det kan i yderste tilfælde være nødvendigt at bruge magtanvendelse, som jeg også har talt om i dag. Men at generalisere og sige, at det er en stigning i magtanvendelsen, har jeg på ingen måde været inde på i min ordførertale, og det er heller ikke det, som lovforslaget lægger op til.

Kl. 17.55

Til fru Line Barfod angående det argument, fru Line Barfod bruger om, hvorvidt man ikke kan bruge andre pædagogiske redskaber: Jo, man kan godt bruge andre pædagogiske redskaber, men ligesom jeg svarede hr. Kim Sejr, vil jeg sige, at det kan være nødvendigt at bruge dørbårnere som en mulighed og holde den mulighed åben for at sikre, at man også tager hensyn til den ældre. Vi har oplevet mange eksempler, hvor demente har forvildet sig væk fra plejehjem, og det har haft dødelig udgang, og det er jo det, vi også har en interesse i at sikre ikke gentager sig.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Line Barfod for en kort bemærkning: Hr. Sejr har haft ordet tre gange, og så er løbet kørt.

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Jeg stillede to spørgsmål til hr. Troels Lund Poulsen, og nu skal jeg prøve at præcisere spørgsmålene.

Det første spørgsmål var, om hr. Troels Lund Poulsen har kendskab til nogen eksempler på, at demente er gået fra og faret vild fra plejehjem eller institutioner, hvor man bruger pædagogiske tiltag, og hvor man sørger for, at de demente får den motion, de har behov for, fordi der er en, der går med, hvis de har lyst til at gå en tur eller andet.

Det andet spørgsmål var – hvis hr. Troels Lund Poulsen har tid til at høre efter – om det var en fortællelse, da hr. Troels Lund Poulsen før sagde, at hvis folk ikke er ved deres fulde fem, er der ikke tale om indgreb i den personlige fri-

hed; bare for at få det bekræftet for en sikkerheds skyld.

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Jeg vil sige til fru Line Barfod, at hvis fru Line Barfod havde hørt efter, hvad jeg sagde, da jeg svarede hr. Villy Søvnald, var det, at selvbestemmelsesretten på den ene side skal ses i forhold til den enkeltes sikkerhed og værdighed og tryghed på den anden side. Det er det, som jeg synes skal være omdrejningspunktet i denne debat og for lovforslaget, hvor man nu lægger op til at give nogle yderligere beføjelser for at sikre, at i konkrete tilfælde kan man bl.a. ved magt fastholde en bestemt ældre, hvis det er nødvendigt. Men det er jo ikke det, man skal gå efter, man skal bruge alle de andre midler, som er tilgængelige.

Jeg er fuldstændig enig, når fru Line Barfod siger, at det ikke skal være dørknapper og trykknapper, der skal være endemålet, på ingen måde. Men det kan være nødvendigt for at sikre den ældre. Det var det, jeg sagde til hr. Kim Sejr tidligere, og nu siger jeg det også til fru Line Barfod.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Line Barfod, også for tredje og sidste gang.

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Når hr. Troels Lund Poulsen ikke besvarer mit spørgsmål, må jeg formode, at det er, fordi hr. Troels Lund Poulsen ikke har kendskab til nogen eksempler på, at demente er gået væk og er faret vild fra plejehjem, hvor man bruger pædagogiske tiltag.

Det er jo noget af det, vi har diskuteret meget under forberedelsen af lovforslaget, hvor vi holdt møder med pårørendeorganisationer og med de faglige organisationer og med mange andre for at finde ud af, om der var behov for det eller ej. De erfaringer, vi fik, tyder på, at det ikke er nødvendigt, hvis man sørger for, at der er pædagogiske midler til rådighed, og det var derfor, jeg godt ville høre, om hr. Troels Lund Poulsen havde nogen eksempler på, at der var nogen, der var bortgået fra de plejehjem, hvor man bruger pædagogiske tiltag, og hvor man sørger for, at der er personale nok til, at de kan gå med, hvis der er en dement, der får lyst til at gå en tur.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Troels Lund Poulsen. (*Ophold*). Har ministeren bedt om ordet? Ja, det har jeg ikke set, for så er reglen jo den, at ministeren får ordet med det samme.

Socialministeren (Henriette Kjær):

Nu kan det jo være svært at have styr på alle eksempler, og det afhænger jo af, hvem man taler med og færdes iblandt. Men jeg har altså talt med nogle pårørende til beboerne på plejehjemmet Caritas i Århus, der netop har gjort meget ud af at bruge alternative metoder, og hvor man havde indtryk af, at nu havde man løst problemet. Men de fortalte, at den samme dame var bortgået to gange.

Jeg mener, det er naivt at tro, at man kan lave nogle løsninger, som sikrer fuldstændigt, og det ville jo også være uhyggeligt, også selv om det var pædagogiske metoder. Jeg synes, man skal passe på med at være skræmsikker med hensyn til, om vi kan lave nogle løsninger, som simpelt hen sikrer, at der aldrig nogen sinde forsvinder en ældre dement person, for jeg vil bare sige, at jeg har altså konkret kendskab til, at det er sket på en navngivent plejehjem.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Ønsker hr. Troels Lund Poulsen ordet? Nej.

Så er det fru Karen J. Klint som ordfører.

Karen J. Klint (S):

Det er jo ikke en hemmelighed for ret mange, at jeg har været dybt involveret, både i forarbejdet her og også i det arbejde, der blev lavet, da vi lavede loven sidste gang. Derfor føler jeg også et stort medansvar, og derfor er jeg utrolig glad for, at vi sidste gang indsatte en revisionsparagraf.

Kl. 18.00

Vi har fået evalueringsrapporten, og den rapport påviser de steder, hvor der er noget galt. Men den viser også noget ganske andet, og jeg synes, jeg vil tage nogle af de positive ting først.

Rapporten siger meget tydeligt, at selvfølgelig tager ting tid, også når man skal lave en kultur om. Den siger også noget om, at man faktisk har været meget glad for loven, og at der er mange steder, hvor man har taget loven til sig. De har sagt, at det måske var godt, de endelig fik et spark over skinnebenet, så de kom i gang med den faglige udvikling, så de fik taget hånd om de kulturer, vi har, og så de fik talt noget mere med de pårørende for at finde ud af, hvor-

dan tingene kan gøres på en bedre måde, så folk ikke føler, at de bliver svigtet.

Men rapporten siger også, at loven ikke har haft den fornødne gennemslagskraft, at den ikke er nået ud alle steder, og at vejledningen måske er for stor til at blive læst af alle. Jeg har selv nogle erfaringer, og af nogle hørings svar kan vi se, at den i hvert fald ikke når ud til alle. Derfor kunne man måske godt tænke over, at vi skal have lavet en vejledning, som er mere tilgængelig for folk, der er på deltid, så de ikke skal finde rundt i 90 sider, når de samtidig er på nattevagt.

Men rapporten siger også nogle meget beklemmende ting. Den siger faktisk, at der er nogle, der viser en meget stor despekt for loven. Der er noget med, at man skal afrapportere, og rapporten siger meget klart, at der er nogle, der snyder på vægten her, og at det faktisk er systemerne, der gør det. Man underrapporterer problemernes omfang opad i systemerne, og det kan vi ikke tage nok afstand fra. Vi kan ikke have, at der er nogle systemer, der er så illoyale over for lokalpolitikkerne, at de ikke fortæller dem sandheden om problemernes omfang, for hvordan skal man så kunne se, om de normeringer og de ressourcer, man stiller til rådighed, er tilstrækkelige?

Men tilbage til de gode reaktioner på loven. De gode reaktioner kunne egentlig godt have fået os til at sige: Lad os nu få is i maven, der er tid nok, og tiden arbejder for det gode. Men vi kan også lytte til nogle af de problemflader, der er, og sige, at vi vil hjælpe de gode løsninger lidt på vej, og derfor er der behov for nogle rettelser lige nu.

Der er i hvert fald én klar ting, som vi ikke fik med sidst. Nu kan man kun flytte hjemmefra af hensyn til sig selv og ikke af hensyn til sin ægtefælle, og den rettelse, man vil lave nu, har vi det faktisk ganske godt med. Nu kan det også være af hensyn til andre, fordi det jo netop ikke er nogle få personer, der træffer sådanne afgørelser.

Vi har det faktisk også ret godt med, at der kan blive tilladelse til en meget, meget kortvarig og aftalt magtanvendelse, når den gives uden for det bomiljø, hvor magtanvendelsen skal udøves. Det skyldes, at der kan være nogle vaner og nogle ting, der skal laves om, når man pludselig bliver afhængig af hjælp fra andre. Men det er netop en forudsætning for os, at det er kortvarigt, og at det også er en tilladelse, man ikke kan give på stedet, altså at det ikke må være nogen i systemet, der giver tilladelsen.

Vi har også drøftet dørbådnere meget, og vi er enige i, at det må være den absolutte undtagelse, at man skal prøve de fysiske indretninger først. Det kan godt ske, at man skal acceptere en dørbådneraftale i perioden, indtil man får den rigtige fysiske indretning, men målet må være, at man skal gøre tingene godt, og igen: Der må ikke snydes på vægten.

Det er meget vigtigt, at det kommunale tilsyn bliver åbent og ærligt og tager problemet op i sine tilsynsrapporter, og det gør også, at jeg vil gentage, at vi stadig gerne vil have en revisionsparagraf. Hvis den ikke kommer automatisk fra socialministeren, stiller vi altså et ændringsforslag om det, for vi synes, det er vigtigt, at Folketinget jævnlige forholder sig til lovgivningen – både for at se, hvordan det går, og også for at holde øje med, om der sker den faglige udvikling, vi ønsker, så anvendelsen af lovgivningen ikke bliver en udøvelse af magt, men bliver et initiativ til øget faglig udvikling og til ændringer i de miljøer, der trænger til ændringer.

Det samlede resultat skal være mindre magt og ikke øget magt. Men der skal også være en større ærlighed om den magt, der udøves, og det er derfor, vi godt vil være med til at give nogle tilladelser for at få den skjulte magt på bordet. Så kan vi nemlig bedre håndtere tingene og sige: Hov, her er der måske for meget magt, og den skal vi have erstattet af faglig udvikling.

Det er også derfor, vi f.eks. går ind for, at man nu må ledsage en person, der utilsigtet er gået ind til naboen. Jeg har det så ikke så godt med, at det er med henvisning til omsorgspligten. Jeg havde haft det meget bedre, hvis det havde været med en henvisning til privatlivets fred, for det er jo ikke en del af omsorgen, men netop det, at når man får ubudne gæster, må man altså godt have lov til at sige nej tak til besøget.

Vi har stillet en række spørgsmål, og vi glæder os til udvalgsarbejdet, men umiddelbart støtter vi lovforslaget.

Kl. 18.05

Pia Kristensen (DF):

I Dansk Folkeparti hilser vi forslaget velkommen, for vi mener, der er behov for de lempelser, forslaget lægger op til. Praxis har nemlig vist, at hensynet til selvbestemmelsen har vundet tungere end hensynet til værdigheden, og det har medført, at omsorgen over for personer, der er ude af stand til at tage vare på sig selv, ikke har været tilstrækkelig. Den hidtidige ensidige fokusering på retssikkerheden har været til hinder

for lovligt at gennemføre basale og helt nødvendige omsorgstiltag for disse absolut svage grupper.

Når man taler om magtanvendelse, er man inde på et meget følsomt område, nemlig hensynet til selvbestemmelsen og udøvelsen af omsorgspligten. Der er selvfølgelig utrolig mange overvejelser, der skal tages i betragtning. Jeg vil gerne understrege, at Dansk Folkeparti selvfølgelig mener, at magtanvendelse skal begrænses mest muligt. Men vi mener samtidig, at det er urealistisk at tro, at magtanvendelse i alle tilfælde kan undgås.

Når der f.eks. er tale om psykisk udviklingshæmmede og demente mennesker, der ikke kan tage vare på sig selv, og som modsætter sig tandbørstning, bad, barbering og bleskift, kan det i særlige tilfælde være nødvendigt at kunne anvende fysisk magt, men kortvarigt vel at mærke. Man kan bare ikke lade mennesker sidde i deres eget snavs. Hvis man ikke griber ind her, mener vi, at der er tale om omsorgssvigt.

Dansk Folkeparti er enig i lempelserne af de hidtil meget restriktive betingelser for at tildele en person et personligt alarm- eller pejlesystem, og at man i særlige situationer, når alt andet har været forsøgt, kan anvende særlige døråbnere. Hver af landets 54 politikredse får daglig mellem tre og fire henvendelser om demente ældre, der er blevet væk fra deres bolig eller fra plejehjemmet. De fleste bliver gudskelov fundet i tide og i god behold, men enkelte er altså blevet fundet for sent, og derfor må vi selvfølgelig sikre, at personer, der ikke kan klare sig selv på egen hånd uden for bolig eller dagtilbud, bliver fundet så hurtigt så muligt eller forhindres i at forlade boligen.

Vi er også enige i lempelserne vedrørende flyttesituationer. Her mener vi også, man må gribe ind, når der er tale om en væsentligt svækket person, som lever under kummerlige forhold i eget hjem, og hvor det skønnes, at et ophold i botilbud eller på plejehjem med tilknyttet service er påkrævet, for at den pågældende kan få den nødvendige hjælp.

Afslutningsvis vil jeg sige, at Dansk Folkeparti ikke ser lempelserne i lovforslaget som en erstatning for den indsats, som er nødvendig for at nedbringe behovet for at bruge magt. Ledere og personale har brug for information og udvikling, og der er også brug for at sætte fokus på de fysiske rammer, for det betyder faktisk utrolig meget, hvordan de fysiske rammer er. Vi skal også se på normeringer og tilrettelæggelse af ar-

bejdet, og vi skal selvfølgelig have inddraget de pårørende.

Sidst, men ikke mindst – og det er meget vigtigt at få sagt, synes jeg – må magtanvendelse aldrig nogen sinde gå forud for en pædagogisk indsats. Den må komme først.

Charlotte Dyremose (KF):

Den problemstilling, vi her behandler, er jo en meget, meget delikat afvejning af den enkeltes værdighed/sikkerhed og den enkeltes rettigheder. Det er ikke nogen nem balancegang, og derfor er jeg også glad for, at vi har haft et utrolig godt og utrolig konstruktivt forarbejde til dette lovforslag.

Det er vigtigt for os i Det Konservative Folkeparti, at man altid forsøger at bruge den mindst indgribende foranstaltning, men at man samtidig – og det er lige så vigtigt – ikke lader en person i stikken og svigter vedkommende med henvisning til den enkeltes rettigheder. Jeg tænker f.eks. på den demente mand, der går rundt på en øde villavej i badekåbe og uden sko en sen aften i frostvejr. Det er meget malende, men det er jo desværre nogle gange tilfældet. Her er det selvfølgelig nødvendigt at gribe ind, for vi kan ikke være bekendt at lade en ældre person gå alene rundt halvt afklædt i frostvejr. Her er man nødt til at gribe ind.

KI. 18.10

Der er ingen tvivl om, at pædagogisk omsorg og de rigtige omgivelser er de bedste våben til at modvirke det her i mange situationer, og der er helt sikkert også mange situationer, der kan reds ved netop det. Men det er desværre ikke alle, og derfor kan det være nødvendigt at lave foranstaltninger som f.eks. et dobbelt håndtag på en dør, der gør det lidt kompliceret at komme ud af den, eller eventuelt en pejler i skoen eller om armen.

Der er også den ældre dame, der ikke kan flyttes, fordi hun måske er bange for en ny situation og derfor ikke rigtig tager stilling til, om hun vil flyttes eller ej, selv om det er åbenlyst, at det omsorgsmæssigt og værdighedsmæssigt vil være bedre at flytte vedkommende. Her er man selvfølgelig også nødt til at tage hensyn til den enkelte ældre. Der er også hjælpen i f.eks. en hygiejnesituation, hvor det kan være uvant for en ældre medborger pludselig at være i en situation, hvor man skal have hjælp fra andre, og man måske derfor ikke bryder sig om det.

Det kan tage noget tid at finde ud af, hvordan vi bedst samarbejder med fru Jensen, så vi får

dagligdagen til at fungere. Men det er klart, at fru Jensens eventuelle ble skal skiftes, og tænder skal børstes, og hvad der ellers måtte være i den mellemliggende periode.

Jeg er meget enig i det, der blev sagt af fru Karen J. Klint, nemlig at vi er nødt til at begrænse magtanvendelse, men at vi også har brug for, at der er ærlighed om den, og at vi derfor har nogle rammer, inden for hvilke det er muligt at være ærlig om, hvor meget vi har været nødt til, og få en konstruktiv dialog om, hvordan man undgår magtanvendelse. Men det er som sagt en utrolig svær balance, og jeg mener også, det er utroligt svært for os som folketingspolitikere at sige præcist, hvad der er det rigtige i den enkelte situation. Men det, vi må gøre, er at lave de grænser, de omrids, der gør, at det enkelte fagpersonale på den enkelte institution kan tage stilling til, hvad der er bedst for den enkelte medborger. Det er igen den meget vigtige og meget svære afvejning mellem den enkeltes rettigheder og den enkeltes værdighed.

Så vil jeg så i øvrigt også udtrykke enighed i fru Karen J. Klints ønske om en letlæselig vejledning til dem, der måske ikke er så meget på plejehjemmene, eller måske i virkeligheden til alle. Selvfølgelig vil det være en god idé, at vi bidrager så godt som overhovedet muligt til at gøre personalet klar over, hvad er det for nogle retningslinjer, der er i lovgivningen.

I Det Konservative Folkeparti støtter vi dette lovforslag, fordi vi mener, det giver gode muligheder for netop i den enkelte konkrete situation at foretage denne utrolig svære afvejning mellem den enkeltes rettigheder på den ene side og den enkeltes værdighed og sikkerhed på den anden side.

(Kort bemærkning).

Kim Sejr (RV):

Jeg stødte som sådan ikke på noget i fru Charlotte Dyremoses indlæg, som jeg var uenig i. Men derimod har jeg den samme betænkelighed som tidligere.

Vi er jo enige om, at den allerbedste sikkerhed ville være faglig udvikling, uddannelse, de bedste boformer osv. Men vi taler om en situation, hvor man alligevel har en omværende demens, og så opponerer jeg lidt mod den meget indgribende foranstaltning, som døråbnerordningen er, og henviser til Ældre Sagen, der henviser til en række måder at løse problemet på.

Døråbner er noget, der kun skal bruges i yderste nødstilfælde, efter at pejlinger og alarm

er blevet anvendt, og som Ældre Sagen skriver i sit høringssvar: »Kun fantasien sætter grænser for, hvad man kan anvende af systemer og mildere indgreb.« Spørgsmålet er så, om man kunne forestille sig, at økonomien satte grænser, for nogle af de mest sofistikerede midler og tekniske midler til pejling og alarm er jo noget, der koster penge. Det kunne jeg godt tænke mig at høre en melding om.

Kl. 18.15

(Kort bemærkning).

Karen J. Klint (S):

Det var næsten den samme passus, der fik mig på talerstolen, altså også den om døråbnerne.

Jeg har tidligere hørt en dialog mellem andre om, at der kunne ske uheld, når folk forlader stedet, men at der måske også sker uheld, selv om man låser alle inde. Nogle af de dødsfald, der er sket, er jo faktisk sket inden for murene, i kældre, eller når man har glemt folk på deres badeværelser eller lignende, så vi kan ikke lovgive os væk fra uheld. Men det, der kalder mig op, er, at jeg gerne vil have, fru Charlotte Dyremose bekræfter, at døråbner er i en begrænset periode. Jeg synes næsten, det lød fra den konservative ordfører, som om det er en permanent løsning, og det er det ikke.

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Jeg er meget enig med fru Charlotte Dyremose i, at det er svært for Folketinget at fastsætte grænserne præcist mellem på den ene side omsorgen og på den anden side den enkeltes personlige frihed. Men derfor undrer det mig også, at fru Charlotte Dyremose insisterer på, at vi skal have en lovændring her og nu, når de organisationer, der netop arbejder på området, siger, at de gerne vil have mere tid, så hele den lovgivning, der blev gennemført for ikke så længe siden, når ud til den enkelte medarbejder, og at alle bliver ordentligt informeret om, hvordan man får udviklet de pædagogiske midler osv.

Det er det budskab, der går igen og igen fra organisationerne og også går igen i høringssvarene: man vil have mere tid. Så hvorfor ikke give de folk, der arbejder på området, ordentlig tid til at finde ud af, hvad det præcis er, de har behov for?

Så bliver man jo helt varm om hjertet, når man hører fru Charlotte Dyremose tale om, at vi ikke kan have, at en ældre medborger vandrer rundt på vejene. Jeg håber bare, at den omsorg

også kommer til at gælde de hjemløse på et tidspunkt, så vi sikrer, at der bliver bygget nogle boliger til dem.

(Kort bemærkning).

Charlotte Dyremose (KF):

Til hr. Kim Sejr kan jeg oplyse, at der står i bemærkningerne til lovforslaget, at økonomien ikke må spille ind.

Det er selvfølgelig vigtigt, at man forsøger at udarbejde en metode, hvorefter man bedst muligt tager hånd om den enkeltes problemer, og jeg kan i samme sætning bekræfte over for fru Karen J. Klint, at det selvfølgelig kun er i yderste nødstilfælde, man bruger disse foranstaltninger, men at der dog er mulighed for at gøre det i en periode, indtil man får løst det problem, som måtte være opstået.

Derfor er det, kan jeg sige til hr. Kim Sejr, ikke et spørgsmål om, at man bare rationaliserer personalet væk og låser de gamle mennesker inde. Det er faktisk meningen, at vi skal undgå, at de gamle mennesker føler sig forladte, føler sig indespærrede, eller hvad det måtte være, men at vi netop giver mulighed for, at man får udarbejdet en plan, får tænkt sig om og får lavet en eller anden konstruktion, der gør, at det ældre menneske, eller hvem det nu måtte være, netop kan føle sig tryk og ikke forsøger at forlade stedet.

Til fru Line Barfod kan jeg kun sige, at fru Line Barfod har jo også været med i en del af forarbejdet til lovforslaget. Vi har skullet lave en lang række svære afvejninger, og der er nogle, der har udtrykt ønsker om de ændringer, som kommer nu. Der er også nogle, der har påtalt nogle forskellige elementer i lovgivningen, som efter deres opfattelse ikke har været tilstrækkelige eller rigtige, og fru Karen J. Klint nævnte nogle af dem. Her forsøger vi så at råde bod på noget af det, og som jeg også sagde i mit ordførerindlæg, vil jeg meget gerne sammen med fru Karen J. Klint lægge op til, at vi får lavet en klar og tydelig vejledning, så lovgivningen når ud til den enkelte. Det er klart, at det er vigtigt, at lovgivningen når derud, hvor den rent faktisk skal bruges, så alle er klar over, hvordan den er.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Et enkelt afklarende spørgsmål til den konservative ordfører, der siger, at det vil være vigtigst, når man overvejer, om der må anvendes magt, at økonomien ikke må spille ind.

Hvordan vil man gøre det? Vil det f.eks. sige, at institutioner, der har skåret ned, ikke må anvende magt? I så fald er der jo store områder i Danmark, der bliver fri for magtanvendelse, f.eks. Ribe Amt og Storstrøms Amt osv., hvor der helt oplagt bliver behov for at erstatte omsorg med magt. Er det dét, fru Charlotte Dyremose mener: at de steder, hvor man har skåret ned, må man ikke anvende magt? Eller hvordan vil man operationalisere den sætning?

(Kort bemærkning).

Charlotte Dyremose (KF):

Til hr. Villy Søvnald: Det fremgår ligefrem af den lovgivning, vi er ved at behandle nu, at økonomien ikke må være årsag til anvendelse af magt, så det er altså ikke af økonomiske årsager, man kan få en dispensation. Desuden er det jo sådan, at de magtanvendelser, f.eks. dørbånere eller andet, kan man kun have i en kortere periode, mens man udarbejder en handlingsplan for den enkelte ældre.

Meningen er jo netop, at man i den tid, man ellers skulle have brugt på at indberette og indberette og indberette alle de problemstillinger, der har været, arbejder konstruktivt på at finde en anden løsning. Det er ikke sådan, at man bare kan blive ved med at anvende det, vi med et lidt ubehageligt ord kalder magt. Man kan f.eks. anvende dørbånere i 2 måneder, mens man forsøger at finde en anden løsning, og så er det jo heller ikke muligt bare at lade det være økonomien, der spiller ind, for efter 2 måneder skal man have fundet en anden løsning, uanset hvordan ens økonomi i øvrigt ser ud. Derfor bliver det ikke økonomien, der kommer til at spille ind.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg prøver lige igen for at forstå dybden i sætningen.

Lovforslaget retter sig ikke alene mod ældre demente. Det retter sig mod alle voksne med betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne. Det står jo i lovforslaget, og jeg spørger igen: Hvis nu et amt konsekvent har skåret ned over for de dårligst stillede i amtet – hjemløse, sindslidende og psykisk udviklingshæmmede, som er dem, der kommer på tale i forbindelse med de mange tvangsindgreb – betyder det så, at det geografiske område, eksempelvis Ribe Amt, der har gjort det, ikke må anvende øget tvang? Og hvordan vil man kontrollere det?

Det er jo i virkeligheden et meget glædeligt budskab, der kommer fra regeringen, eftersom man har skåret ned i hovedparten af landet. Betyder det, at hovedparten af landet er fri for at anvende magt fra nu af? Eller hvordan skal det forstås?

(Kort bemærkning).

Charlotte Dyremose (KF):

Undskyld, men jeg føler faktisk ikke, at hr. Villy Søvndal bidrager til seriøsiteten i debatten lige nu.

Det handler som sagt om, at en institution – uanset hvor den ligger i landet – der har et problem, som den ikke har kunnet finde en løsning på, som sidste mulighed ender med at få f.eks. en 2-måneders dispensation til at sætte et dobbelt tryksystem på en dør. Man får 2 måneder til at finde en løsning, hvor man f.eks. via samtaler eller motion, eller hvad der måtte være af andre aktiviteter, kan sørge for, at den enkelte ældre eller yngre person ikke forlader boligen og går rundt på landets motorveje.

Jeg forstår altså ikke, hvordan hr. Villy Søvndal kan mene, at der kan være særlig økonomi i det. Det er en kortvarig periode, hvor man har mulighed for at benytte magt, så man rent faktisk sikrer sig, at den person, vi taler om, ikke bliver slået ihjel ude på motorvejen, inden man har løst problemet med, at vedkommende forlader hjemmet, og har fundet en pædagogisk løsning på det problem.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det hr. Villy Søvndal som ordfører.

Villy Søvndal (SF):

Jeg tror, det er svært at forstå dybden af denne diskussion uden at tage et kort historisk rids; jeg skal ikke trætte med et langt.

Danmark har de sidste 30 år gennemført en afinstitutionalisering i et stort omfang, og det er en af de mest oversete ting i dansk socialpolitik. Hvor vi tidligere har anbragt senildemente på amtskommunale plejehjem i Langtbortistan, anbragt sindslidende på centrale anstalter og anbragt psykisk udviklingshæmmede folk på øde øer eller bag solide mure, har vi i en årrække i meget stort omfang haft dem ude iblandt os, og eksperimentet er i hovedsagen gået godt.

Kl. 18.25

Jeg medgiver også den konservative ordfører, at det her er en vanskelig diskussion, fordi det er svært at finde den præcise balance mellem

magtanvendelse og omsorg. Derfor medgiver jeg, at det også var en svær diskussion, da vi skulle prøve at lovgive i sin tid på det her område.

Hvis man så til gengæld læser lovforslagets bemærkninger om retninger, er der ingen tvivl om, hvor vi bevæger os hen, og det synes jeg lige så godt at de, der stemmer for det her til sin tid, kan sige klart: Vi bevæger os mod øget magt på fire punkter:

For det første det at kunne fastholde personer i hygiejnesituationer, f.eks. i forhold til barbering, tandbørstning og sådan noget.

For det andet i øget grad at kunne anvende alarm- og pejlesystemer over for mennesker.

For det tredje at have mulighed for at opsætte særlige dørbnere, eller med et andet udtryk at låse folk inde. Det er jo det, der er hensigten med det.

For det fjerde en øget adgang til at flytte personer, underforstået imod deres vilje.

Derfor synes jeg, man skal sige klart fra Folketingets side, at der er tale om øget tvang på alle fire områder.

Jeg har det grundlæggende synspunkt på SF's vegne, at konflikter og omsorgssvigt gives det to hovedsvar på. Det ene er at sikre, at tilbuddene er så gode, at antallet af konflikter mindskes dramatisk. Det gør man i form af de bygningsmæssige forhold, det gør man i forhold til, hvor mange mennesker der er ansat til at komme i tide, når en konflikt er ved at udvikle sig, det gør man i forhold til uddannet personale osv. Det er det, man kunne betegne som den sociale vej at gå.

Men medgivet: Selv når vi er gået den vej, vil der være et antal tilfælde, som vi ikke kan klare uden også at anvende magtbeføjelser, men diskussionen er, om vi kan indsnævre det fra så bredt et felt til kun så snævert et felt.

Der synes jeg, at der er den sammenhæng i regeringens politik, og det vil jeg godt kvittere for, at når man reducerer på omsorgsområderne, bliver man også nødt til at fylde det hul, der opstår, ud med øget magt.

Jeg synes bare, det er et usympatisk svar. Jeg synes, det er et forkert svar. Men jeg vil godt kvittere for sammenhængen i det, man gør. Alt så de misbrugere, hvis tilbud bliver nedlagt i øjeblikket, eller de sindslidende, der får dårligere tilbud, eller de hjemløse, for hvem forholdene bliver forværret, bliver selvfølgelig mere desperate, og det er så et svar at behandle dem med

øget magt. Jeg synes bare, det er et usympatisk svar.

Det sidste, jeg vil sige, er, at hvis man kigger på høringsssvarene, er det jo også – må man sige – en række af de centrale folk, der arbejder på området her, der advarer imod det. Demenskonsulenter, som er dem, der er tættest på de ældre demente, advarer imod at gøre det nu. Sygeplejerskerne spørger: Hvorfor ikke give det her mere tid, vi har for få erfaringer med den lovgivning, der var? Det Ethiske Råd taler om, at der ikke er tilstrækkelig retssikkerhed omkring magt ved hygiejne, taler om, at det er meget upræcist.

Hvad er en begrænset periode? Hvor lang tid er det? Det står der end ikke antydet i det her lovforslag. Er det et år, eller er det mindre end et år? Det synes jeg Folketinget fortjener et svar på, inden man går videre.

Det Centrale Handicapråd, Pårørendegruppen, DSI, De Samvirkende Invalideorganisationer, som er dem, der er helt tæt på nogle af dem, der bliver udsat for mest magt – nemlig de sindslidende og de psykisk udviklingshæmmede – advarer imod det.

Jeg skal derfor sige, at vi ikke er i stand til at støtte forslaget. Vi mener, at det socialpolitisk hovedsagelig bevæger sig i en forkert retning, og det er ikke et forsøg på at underkende, at der er situationer, hvor det kan være nødvendigt at sætte selvbestemmelsen ud af kraft.

(Kort bemærkning).

Karen J. Klint (S):

Jeg vil gerne spørge hr. Villy Søvnal: Når vi har diskussionen om mere magt, handler det for mig også meget om at få synliggjort den magt, som hr. Villy Søvnal jo også vedstår nogle gange sker. Kan det så ikke være en proces, altså et trin på vejen til, at man periodisk kan få tilladelse til noget, man måske i forvejen gør? Er det så i hvert fald ikke betryggende, at den tilladelse skal komme uden for miljøet og ind til miljøet, og at det ikke er tilladelser inde fra miljøet? Det er den åbenhed, jeg appellerer til.

Det kan godt ske, der er nogle tekster her, der skal ses lidt efter under udvalgsarbejdet. Det vil vi også gerne i Socialdemokratiet være med til, og vi vil også gerne være med til at lave nogle betækningsbidrag. Jeg har også sagt noget om et ændringsforslag om en revision, for jeg synes ikke, vi er færdige med at diskutere det her.

Kl. 18.30

For os i Socialdemokratiet er det vigtigt, at vi får åbenhed om det, og vi vil gerne appellere til, at vi er flere, der slås for, at vi får åbenhed og ærlighed om det.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Tak for spørgsmålet fra fru Karen Klint. Jo, jeg synes bestemt, og det fremgik også af fru Karen Klints ordførertale, at det er en selvstændig vigtig del at sørge for, at så meget magtanvendelse som muligt kommer frem i lyset. Det kan godt være ubehageligt at få det frem i lyset, men vi er nødt til at få det frem i lyset. Det er det ene.

Det andet er, at det også er ønskeligt at have øjne udefra til at se på, hvad der sker, fordi institutionerne jo ellers kan lave deres egen rutine.

Jeg skal sige, at min hovedbekymring i det her er såmænd også, at i en situation, hvor vi generelt bevæger os i retning af mindre omsorg på grund af stramme kommunale og amtskommunale budgetter, der tvinger nedskæringer igennem over for nogle af de mest udsatte grupper, vi har, har jeg altså ikke lyst til at udstyre den nuværende regering med øgede magtbeføjelser til at klare de ting, der efter min opfattelse burde klares i øget grad ad social vej. Det er min hovedbekymring i det her.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Og hr. Kim Sejr som ordfører.

Kim Sejr (RV):

Det er og bliver tragisk, når pårørende oplever demente forlade deres plejehjem og forville sig ud i regn og kulde, og hvert år oplever vi en række tilfælde, der har dødelig udgang. Det er jo tragisk for den ældre selv, men naturligvis også for de pårørende.

Alene det forhold, at det er muligt for demente at forlade deres institution, giver jo uvished og frustration hos mange pårørende, og det er en situation, vi skal gå langt for at undgå. Hensynet til liv vejer meget tungt også i forhold til de retssikkerhedsmæssige aspekter for det enkelte individ.

Som det turde fremgå, er tanken om de særlige dørbådnere ikke en tanke, der tiltaler mig. De vil uden tvivl have den ønskede effekt, nemlig at holde de vandrende demente indenfor. Men desværre vil de jo også have den effekt, at det vil holde andre indenfor, så det middel, man bringer i anvendelse, vil altså ikke alene ramme den enkelte, som man jo gerne ønsker at beskytte,

men også andre personer, som måske ikke er i stand til at kunne komme ud. Dermed bliver den personlige frihed jo voldsomt begrænset, og det synes jeg er et problem.

Der er ingen tvivl om, tror jeg, at faglig udvikling og ægte engagement hos personalet og ikke mindst en hensigtsmæssig måde, hvorpå institutionen er indrettet, kunne løse mange af de her problemer, men når vi nu står i en situation, hvor der er nogle problemer, så må vi jo tage stilling til dem. Der er jeg så tilhænger af, at man meget bevidst bruger de midler, der så ligger forud for f.eks. særlige døråbnere, og det er de teknologiske midler, som jeg har nævnt før.

Ældre Sagen har det i sit hørings svar og beskriver fortræffeligt, hvordan den her teknologi kan bringes i anvendelse. Det har min store tilslutning. Det er et langt mindre indgreb end at låse de ældre inde.

Fastholdelse i hygiejnesituationer kan der jo blive behov for, hvis alt andet viser sig umuligt. Muligheden bør være der, men fordi muligheden er der, skal det jo ikke udvikle sig til en sovepude eller en glidebane, og det kunne bekymre mig.

Det vigtigste er naturligvis frivilligheden, og her peges der jo i høringsmaterialet netop også på, at et godt uddannet personale kan være alt afgørende for, at de her situationer ikke opstår. Magtanvendelse skal altså ikke være en dårlig undskyldning eller erstatning for den optimale måde at løse problemet på.

Derfor er det så vigtigt, når dette lovforslag måske bliver til noget, at vi så holder øje med, om omfanget af magtanvendelse stiger, for hvis det gør det, så må vi have en ny diskussion.

Kl. 18.35

(Kort bemærkning).

Charlotte Dyremose (KF):

Der er ikke nogen tvivl om, at vi også i Det Konservative Folkeparti ønsker at bruge mindst mulig magt over for den enkelte ældre. Der skal derfor heller ikke herske nogen som helst tvivl om, at jeg ønsker, at man i de flest mulige situationer undgår at skulle bruge de der teknologiske pejlesystemer eller døråbnerne.

Jeg vil alligevel godt lige afdramatisere det her som den løsning, det kunne være. Det kunne være f.eks. i en 2-måneders-periode, hvor man havde sådan en stikkontakt, ligner det, henne på væggen, og når man trykker på den, så går døren op. Nu er det godt nok længe siden, jeg var

på hospitalet, men sidst jeg var der, var der sådan en.

Det låser jo ikke nogen inde, og det er ganske enkelt at forklare, at sådan kommer man ud ad den dør. Man trykker på den knap. Der kan tilmed være en henvisning til, at det er her, man trykker, for at døren åbner sig. Mere besværligt behøver det ikke at være for at undgå, at en dørsøgende ældre kommer til at gå ud ad den dør, mens alle andre kan gå ud.

Derudover vil jeg godt sige til hr. Kim Sejr, at der er altså utrolig stor forskel på, hvad den enkelte føler i forhold til det her med pejlesystem kontra døråbner. Jeg har faktisk diskuteret det her med utrolig mange mennesker, for jeg synes, det er meget, meget svært, og jeg får altid en klar tilkendegivelse af, om man synes, det ene er bedre end det andet, men det er aldrig den samme tilkendegivelse.

(Kort bemærkning).

Kim Sejr (RV):

Nu er det ikke noget, jeg står her og finder på, og det er ikke, fordi jeg har specielt kendskab til de her forhold. Jeg kan jo bare henholde mig til høringsmaterialet og Ældre Sagen, som jo er en stor organisation med megen ekspertise på det her område.

De nævner netop selv, at for dem ville det betyde meget, at ordningen med de særlige døråbnerne ikke blev anvendt, og de peger jo selv på en lang række muligheder for alternativer, såfremt der var behov for den type magtanvendelse.

(Kort bemærkning).

Charlotte Dyremose (KF):

Som sagt er vi ikke uenige i, at det selvfølgelig er rarere, at man kan tale den ældre fra at gå udenfor. Så vidt jeg husker, var det Alzheimerforeningen, der havde det modsatte synspunkt, nemlig at døråbneren var bedre end pejlesystemet.

Men altså igen er det lidt for måske at nå frem til det her med, at det nok er i den enkelte situation, på det enkelte sted, med den enkelte ældre, at man skal tage stilling til, hvad det er for en foranstaltning.

I virkeligheden er det jo lidt sjovt, at det er det her, der diskuteres så meget, for vi taler om måske en 2-3-måneders-periode.

Er hr. Kim Sejr ikke med på, at det ville være mest hensigtsmæssigt at tage udgangspunkt i den enkelte situation med den enkelte ældre, når man skal finde ud af, hvad der er den bedste

løsning, og at det dog trods alt er bedre enten at sætte et pejlesystem op eller lave en trykknop til døren som på Gentofte Amtssygehus for at undgå, at ældre dør i den periode, mens man finder ud af, hvordan man kan lave en bedre foranstaltning?

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Jeg vil gerne spørge hr. Kim Sejr, hvordan det kan være, at hr. Kim Sejr lægger mere vægt på det høringssvar, der er kommet fra Ældre Sagen, end det høringssvar, der bl.a. er kommet fra Alzheimerforeningen, hvor man netop foreslår, at der kan laves de her trykknaplignende funktioner for at sikre, at de demente ældre ikke bevæger sig væk fra det pågældende plejehjem.

(Kort bemærkning).

Kim Sejr (RV):

Når jeg ikke har hæftet mig synderligt ved høringssvaret fra Alzheimerforeningen, er det jo, fordi det, der har gjort mig skeptisk, er de mange andre forslag til dørråbnere, som jeg har set beskrevet, og som jeg synes ville have en uheldig virkning, da de ville forhindre en lang række andre personer i at kunne bevæge sig ud.

Men jeg er selvfølgelig enig med fru Charlotte Dyremose i, at vi skal lave nogle løsninger med udgangspunkt i den ældres situation. Det synes jeg i hvert fald er svært at være uenig i.

(Kort bemærkning).

Charlotte Dyremose (KF):

Jeg er glad for, at det ser ud, som om vi er nogenlunde enige om det her nu. Men det var simpelt hen også bare et spørgsmål om, at jeg meget gerne ville have fejlet de her fordomme af bordet, fordi der har bl.a. i aviserne været forudsigelser om, at det skulle være sådan kodelås eller dobbelte låse, hvor man har forestillet sig to nøgler, der så i øvrigt begge skulle smides væk.

Kl. 18.40

Det var sådan set bare for at give udtryk for, at det, som jeg i hvert fald føler vi har diskuteret i den kreds af partier, der har arbejdet med det her, netop er noget, der svarer til sådan en stik-kontaktlignende ting på væggen eller måske to håndtag lige over hinanden, altså noget ganske simpelt.

Er hr. Kim Sejr ikke med på, at det kan være en løsning i sidste ende i en overgangsperiode, indtil man finder en bedre løsning? Det er jo altså ikke noget, der låser andre inde, det er bare et

spørgsmål om at fortælle, hvad det er. Er man f.eks. dement, jamen så kan man ikke lige huske, hvordan det er, man gør det.

(Kort bemærkning).

Troels Lund Poulsen (V):

Jeg kan blot konstatere, at hr. Kim Sejr tager Ældre Sagen som sandhedsvidne i denne her debat, og jeg vil bare spørge hr. Kim Sejr, om Det Radikale Venstre ikke lægger vægt på det høringssvar, der er kommet fra Alzheimerforeningen, som jo netop foreslår og siger god for, at man i særlige tilfælde kan bruge de her særlige dørråbnere.

Hvad er det, der gør, at hr. Kim Sejr lægger mere vægt på Ældre Sagens høringssvar end Alzheimerforeningens, som har pårørende som sin målgruppe?

(Kort bemærkning).

Kim Sejr (RV):

Jeg har lagt lige meget vægt på alt det høringsmateriale, der har været. Når jeg hæfter mig ved Ældre Sagen, er det, fordi det har været meget detaljeret beskrevet, hvordan man har anskuet situationen, og hvilke alternativer der kunne være.

Om dørråbning vil jeg sige, at hvis man kunne lave en løsning – hvis jeg kan få ørenlyd – som var rettet mod den vandreende demente, og som ikke samtidig forhindrede andre beboere i at have deres frihed, så ville jeg være positiv over for den. Jeg er bare ikke overbevist om, at den løsning eksisterer endnu.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det fru Line Barfod som ordfører.

Line Barfod (EL):

Det er jo en svær debat, når man skal finde balancen mellem omsorg på den ene side og den personlige frihed på den anden.

Det forslag, der bliver behandlet her, handler om at give myndighederne lov til at anvende mere magt, end de har mulighed for i dag, over for personer, der har behov for pleje. I debatten var der en, der sagde, at magt er sådan et ubehageligt ord. Det er også rigtigt, derfor er det vigtigt, vi bruger det. Som fru Karen Klint var inde på i sin ordførertale, er det vigtigt, at der er fuld åbenhed om, at vi anvender magt. Vi kan bedst muligt begrænse det, hvis vi står ved, hvad det er der foregår, og sikrer, at der bliver så meget åbenhed som muligt.

Omvendt er risikoen jo, at grunden til, at man her vil åbne for, at der anvendes mere magt, som hr. Villy Søvndal var inde på, er, at man ønsker at kompensere for de økonomiske nedskæringer, der sker, og som betyder, at der er mindre personale til at sørge for den nødvendige omsorg.

Der har jo været en lang række møder mellem socialministeren og ordførerne for de forskellige partier. Vi har under forløbet også foreslået, at vi spurgte de organisationer, der arbejdede på området, om de mente, der var behov for at ændre på reglerne, og meldingen fra næsten alle organisationerne var, som det også fremgår af høringsvarene, at de ikke mener, der er behov for, at man ændrer på reglerne på nuværende tidspunkt, at de ønsker at få mere tid til, at den lovændring, der trådte i kraft for ikke så længe siden, kan nå ordentligt ud til alle de hjemmehjælpere, social- og sundhedsassistenter, sygeplejersker, socialpædagoger osv., der arbejder på området.

Ønsket gik i stedet på at få en bedre, klarere vejledning, der præciserer reglerne, og så kom der det gode tilbud fra de faglige organisationer, som jeg synes man skulle have lyttet mere til, om, at de gerne vil bidrage yderligere og gå mere ind i det arbejde, som de allerede er i gang med, med at have en faglig debat, en etisk debat om, hvor grænserne for den enkeltes selvbestemmelse går i forhold til omsorgen, hvordan man som sygeplejerske, social- og sundhedsassistent, socialpædagog osv. skal klare de mange svære etiske problemer, der opstår.

Det er det, vi har behov for for at sikre, at der bliver mindre magtanvendelse og mere omsorg, og det var det, man burde gå ind og støtte i stedet for i al hast at gennemføre en lovændring på et tidspunkt, hvor organisationerne siger: Giv os noget mere tid til at få brugt lovgivningen i praksis.

Kl. 18.45

Det ville ministeren desværre ikke lytte til, og derfor kan vi ikke støtte forslaget. Vi synes, at man skal lytte noget mere til organisationerne, give dem noget mere tid. Derfor vil vi også gerne støtte det ændringsforslag, som fru Karen Klint har bebudet, om, at der skal være en ny revisionsbestemmelse, så vi sikrer, at vi igen om kort tid kan se på, hvad de muligheder, der her bliver givet for mere magt, fører til, så vi forhåbentlig kan indskrænke magtanvendelsen igen, når loven skal revideres på ny.

Jeg skal så sige, at vi dog gerne vil kigge nærmere på den del af lovforslaget, der handler om, hvornår man kan flytte en person hjemmefra, for vi synes, det er vigtigt, at man også får mulighed for at tage hensyn til ægtefælle eller samlever, og at det kan påvirke dem voldsomt at bo sammen med en, der er meget plejekrævende og meget dement. Vi vil gerne være med til at se på, hvordan reglerne kan ændres, så man tager mere hensyn.

Omvendt er vi også lidt nervøse ved den formulering, der er kommet ind, fordi det kunne se ud, som om kommunerne kan sige, at de ikke vil flytte folk, fordi der er en ægtefælle eller samlever, som kan tage sig af plejen. Derfor vil vi altså gerne se noget nærmere på formuleringen af den bestemmelse.

De andre dele af forslaget kan vi ikke støtte, men ændringsforslaget om revisionsbestemmelse vil vi gerne støtte.

(Kort bemærkning).

Karen J. Klint (S):

Det, der bringer mig op, er fru Line Barfods henvisning til, at organisationerne massivt sagde, at de gerne vil samarbejde. Det har de også sagt hele vejen igennem. Det fremgår også, at der trods alt er nogle ting, de er meget glade for, at der bliver pillet lidt ved. Man kan være bange, men der er også nogle ting, der trænger til at blive hjulpet lidt på vej.

Der er også to tilbagemeldinger om, at man gerne vil have en eller anden form for udviklingsforum, fagligt forum, hvor man diskuterer det.

Så vil jeg spørge fru Line Barfod: Kan det hjælpe til, hvis vi vil kunne samarbejde om måske at få lavet sådan et forum i forbindelse med en revisionsparagraf, så vi netop sikrer den faglige debat, og at processen ikke står stille, for målet er ikke mere magt, men mindre magt?

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Det er klart, at vi meget gerne vil være med til at støtte, at der kommer mere faglig udvikling og et fagligt forum eller andet, hvor man kan udvikle debatten på det her område, udvikle metoderne til at anvende pædagogik i stedet for at anvende magt.

Men som sagt: De steder, hvor man udvider magtanvendelsen, mener vi altså, at der skal man vente og give mere tid for at finde ud af præcis, hvordan behovet for at lave eventuelle

lovændringer er. Det, der står igen fra mange af organisationerne, er, at de ikke mener, der er behov for at give mulighed for mere magtanvendelse, men meget gerne et fagligt forum.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):
Fru Tove Videbæk som ordfører.

Tove Videbæk (KRF):

Gentagne gange har vi i medierne hørt om ældre, der har forvildet sig ud i mørket en kold aften og ikke kan finde tilbage og lægger sig et tilfældigt sted og mister livet til stor sorg og frustration for både familien og plejehjemspersonalet.

Yderligere har vi hørt om og set eksempler på, at ældre demente bor i boliger, hvor plejepersonale eller hjemmehjælperne ikke kunne få lov til at komme ind og hjælpe til med at få styr på roderiet eller få gjort rent eller hjælpe den demente med den personlige hygiejne. I disse situationer har man i henhold til gældende lov stået lidt magtesløs.

I begge disse situationer har vi i forbindelse med den lovgivning, vi har nu, et problem, et dilemma, for hvad vægter mest for en? Er det omsorgen, eller er det retssikkerheden? Disse to helt grundlæggende og meget vigtige elementer vil ofte være på vægten i de enkelte situationer. Hvad vejer mest for en? Og man balancerer også ofte på en knivsæg.

Det er klart, at hvis man bygningsmæssigt indretter sig på demente med skærmede enheder, med rigeligt med personale osv., så kan man måske til en vis grad undgå at skulle benytte sig af særlige døråbnere eller lignende ved yderdørene.

For nylig besøgte jeg et ældre plejehjem eller center for demente, og her havde man aldrig oplevet, at nogen gik derfra, men her havde man da også indført en slags særlig døråbner af ren og skær nødvendighed og af omsorg for de ældre.

For ikke så længe siden havde jeg yderligere et møde med en række plejehjemsledere, som diskuterede netop magtanvendelse. Nogle mente ikke, vi skulle have yderligere dørlåse, de løste problemet på andre meget kreative måder, men andre af plejehjemslederne mente, at de havde brug for nogle specielle anordninger på dørene, som de demente ikke ville kunne finde ud af.

Der er plejehjem og bosteder, hvor der er både demente og ikkedemente, og her er der måske endnu mere brug for nogle døråbnere, for de, som ikke er demente, skal naturligvis frit kunne gå ud, medens de demente helst ikke skal nogen som helst steder uden ledsagelse.

De særlige døråbnere, som er omtalt, forstår jeg som døråbnere med togreb eller to knapper eller to tal, der skal trykkes på eller lignende, for det kan de demente ikke klare, men det kan de ikkedemente sagtens klare, og det er jo præcis det, som jeg hørte hr. Kim Sejr efterlyste i sit sidste svar.

Der er i hørings svarene nogle indsigelser, som går igen i flere af dem; det er f.eks. et ønske om en præcisering af, hvem der har myndighed til at afgøre, i hvilke situationer tvang eller moderat magtanvendelse kan være på sin plads. Det er også en præcisering af, hvem der er omfattet af lovens bestemmelser, og det er en præcisering af, hvilke midler der helt præcis må tages i brug f.eks. i forbindelse med anvendelse af låse-, alarm- og pejlesystemer osv. Så skulle vi måske også have en revisionsbestemmelse med.

Af simpel omsorg for de demente, for deres værdighed og af hensyn også til deres familier og pårørende og plejepersonalet, som vi ikke skal glemme, kan vi fra Kristeligt Folkeparti støtte dette lovforslag, som giver mulighed for bl.a. montering af særlige døråbnere eller kortvarig magtanvendelse, hvor alt andet er forsøgt.

Socialministeren (Henriette Kjær):

Jeg vil gerne sige tak til ordførerne for en meget god, nuanceret debat, hvor mange af de meget væsentlige spørgsmål, der er behov for bliver diskuteret, også er blevet vendt og diskuteret her i debatten. Det er meget, meget nyttigt, fordi det jo er et ret væsentligt lovforslag, vi her står med.

Det er jo ganske rigtigt, at man kan sige, at reglerne på området måske ikke er så gamle, de har måske ikke været prøvet så meget af, som man kunne ønske sig, men jeg synes, der allerede på det her tidspunkt har vist sig en række uhensigtsmæssigheder, som jeg nu synes vi med ganske små ændringer prøver at rette op på. Det er jo det forhold, som der også blev nævnt her af den sidste ordfører, fru Tove Videbæk, at der sidder en ældre, dement person i en lejlighed og sander til, simpelt hen fordi vedkommende modsætter sig al hjælp. Der ligger reklamer, madrester, og det er ikke et værdigt liv. Der er det jo så ikke muligt at flytte vedkommende på

et plejehjem eller til en anden egnet bolig, hvis personen ikke positivt siger: Ja, det vil jeg gerne.

Det, at vi nu ændrer det til, at hvis ikke der bliver sagt direkte nej, det vil jeg ikke, så er det muligt at give personen et bedre tilbud, synes jeg sådan set er en lille ændring, der ikke ødelægger noget i forhold til retssikkerheden, for har det noget med retssikkerhed at gøre, at man sander til i sit eget hjem og har en meget, meget ringe livskvalitet?

Det samme gælder, og det har der så været meget debat om, ældre demente, der forsvinder fra plejehjem, og politiet har mange anmeldelser hver dag. Det er og bliver uværdigt, og jeg tror ikke, at det er i den dementes interesse, for én ting er, at man gerne vil ud og have frisk luft, men en anden ting er jo, at det er problematisk, at man ikke kan finde tilbage. At vi har et lille forsinkende led her for efter godkendelse i de sociale nævn at få sat det på i en periode, gør jo så blot, at personalet kan nå at komme og hjælpe vedkommende, og vedkommende kan komme ud og få den friske luft, som der er behov for.

Som sagt synes jeg, at debatten har været god, og der har været mange nuancer.

Det, der ærgrer mig lidt, er – nu er hr. Villy Søvnald gået, men der var også lidt fra fru Line Barfod – at man begynder at tale om økonomi. Når vi har siddet og lavet det her lovforslag, er der jo ingen, der har haft økonomien i baghovedet, ingen, der har ment, at nu skulle vi spærre de gamle inde, nu skal der godt nok nogle døråbnere på, og så kan vi reducere antallet af personale betydeligt. Jeg føler faktisk, at det er ret uetisk at skyde os, der nu vil stemme for det her, det i skoene. Der står faktisk direkte i lovforslagets bemærkninger: »Endvidere ændrer lovforslaget ikke på, at personalemangel ikke må betyde øget brug af magtanvendelse, der således kun kan finde sted, hvis betingelserne herfor i det enkelte tilfælde er oplyst.«

Kl. 18.55

Derfor synes jeg ikke, at man kan tillade sig at bruge det som et element i debatten. Det drejer sig om, hvor man synes grænserne skal gå, og det har flere været inde på. Det er en hårfin balance i forhold til: Hvad er omsorg, hvad er retssikkerhed, og hvad er værdighed i forhold til nogle mennesker, som vi alle sammen gerne vil passe meget på?

Men jeg synes som sagt, at debatten har været god, og der er mulighed for at få belyst yderligere emner under udvalgsbehandlingen. Så jeg vil sige foreløbig tak.

(Kort bemærkning).

Karen J. Klint (S):

Det er en meget lille og kort bemærkning om økonomien; ikke økonomien i plejen, men økonomien i konsekvenserne. For i et af de forslag, vi har set, var de økonomiske konsekvenser 4,8 mio. kr., så vidt jeg husker, men i det endelige forslag her er de økonomiske konsekvenser nede på 1,1 mio. kr. Det ville jeg godt fra talerstolen udbede mig en forklaring på, ellers må vi stille spørgsmålet skriftligt.

(Kort bemærkning).

Socialministeren (Henriette Kjær):

Det er simpelt hen en diskussion med et andet ministerium i forhold til, hvad man regner med, at udgifterne vil være. Hvor meget større vil klagepuklen blive? Det er så om at lande på et beløb, som man tror er realistisk. Så længere er den simpelt hen ikke. Der har været forskellige vurderinger af det, men jeg ved ikke, om det er muligt at uddybe det i et skriftligt svar. Men det er simpelt hen det, der er forklaringen.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af lovforslag nr. L 137: Forslag til lov om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område samt lov om social service. (Selvstændig handlekommune for anbragte børn samt høring og inddragelse af børn i sagsbehandlingen).

Af socialministeren (Henriette Kjær).

(Fremsat 29/1 2003).

Lovforslaget sattes til forhandling.